

BAB I

BUBUKA

1.1 Kasang Tukang Panalungtikan

Dina kahirupan sapopoé, kalungguhan ngaran kacida pentingna, boh ngaran jalma, ngaran tempat, boh ngaran jalan, jrrd. Nurutkeun Rais (2008, kc 1) waktu manusa gubrag ka alam dunya aya dua atribut anu napel dina dirina, nyaéta ngaran diri (*anthroponym*) jeung ngaran tempat (*toponym*).

Upama medar ngeunaan ngaran patempatan tangtu patali jeung kumaha asal muasal unggal tempat dibéré ngaran. Dina méré ngaran, unggal patempatan tinangtu boga karakter atawa ciri has séwang-séwangan. Éta ciri has téh aya nu dumasar kana tanda-tanda alam anu aya di sabudeureunana, aya anu dumasar kana kasang tukang budaya masarakatna tur aya ogé anu dumasar kana carita rahayat anu aya di daerahna. Intina, méré ngaran tempat ieu téh sacara paélmuan disebut toponimi.

Toponimi nyaéta élmu ngeunaan *penamaan* boh ngaran jalma, jalan, boh ngaran tempat jrrd. Nurutkeun kajian folklore, toponimi téh séké sélér tina élmu onomastika (*onomastics*), anu di jerona ngeunaan méré ngaran jalan, ngaran atawa jujuluk jalma, ngaran kadaharan, ngaran bungbuahan, kaasup asal-usul (legénda) ngaran hiji tempat dumasar kana “sajarah” ngajanggélékna (Danandjaya, 1984: kc 27)

Ngulik jeung ngajujut perkara toponimi éstu loba rambat kamaléna. Toponimi téh bakal ngait jeung aspék-aspék séjenna. Prosés méré ngaran tempat téh bisa dipangaruhan ku kaayaan di sabudeureun éta tempat, boh kaayaan tempat, boh kaayaan sosial ogé bisa dipangaruhan ku carita-carita rahayat anu sumebar di éta tempat.

Upamana waé asal-usul ngaran Désa Cintakarya anu aya di Kacamatan Parigi Kabupaten Pangandaran. Kecap Cintakarya asalna tina kecap “cinta” jeung kecap “karya” anu digabungkeun jadi kecap Cintakarya. Kecap cinta hartina: tina basa Indonésia; bogoh, nyaah, welas, welas asih, geugeut. Tina basa

Sansekerta: cipta, ingetan (Danadibrata, 2015, hal 143). Sedengkeun kecap karya hartina: tina basa Kawi, gawé, karia, pagawéan; kinarya, dipigawé atawa migawé (Danadibrata, 2015, hal 323). Nurutkeun informasi ti masarakat, hal anu ngalantarankeun ieu désa dibéré ngaran Cintakarya téh sabab ti baheula masarakat di ieu désa rajin ngahasilkeun karya boh dina hal sandang, boh pangan jsb. Ku kituna perlu aya panalungtikan anu leuwih jero sabab upama teu buru-buru ditalungtik bisi engkéna masarakat atawa nonoman poékkeun atawa pareumeun obor.

Kabupatén Pangandaran salah sahiji kabupatén di Provinsi Jawa Barat. Puseur dayeuhna aya di wilayah Kacamatan Parigi. Wates Kabupatén Pangandaran nyaéta belah kulon aya Kabupatén Tasikmalaya, belah kalér aya Kabupatén Ciamis jeung Kota Banjar, belah wétan aya Kabupatén Cilacap, jeung belah kidul aya Samudera Hindia. Kabupatén Pangandaran dibagi kana 10 Kacamatan jeung 93 Désa, salah sahijina Kacamatan Parigi. Kecap parigi dina *Kamus Basa Sunda* R.A Danadibrata hartina téh nyaéta sababaraha cagak walungan dina beber walungan gedé nu bisa katénjo tépéla dina waktu katiga, dina basa Walanda disebut *kanaal*; parigi jieunan jelema gunana pikeun kapereluan ngocorkeun cai, di antarana pikeun nyimpangkan cicaah di walungan, ngocorkeun cileuncang ti lembur jll; di Eropa bisa dipake lalar-liwat kapal (Dandibrata, 2006: kc 504). Upama nilik tina kontur taneuh jeung aspek géografisna ieu tempat pernahna deukeut jeung laut. Ku sabab éta ieu tempat disebut parigi. Kacamatan Parigi mangrupa puseur sagala hal anu aya patalina jeung pamaréntahan anu aya di Kabupatén Pangandaran. Kasang tukang Kacamatan Parigi jadi puseur daerah, salah sahijina lantaran lokasi Kacamatan Parigi anu kacida stratégis. Posisi Kacamatan Parigi aya di tengah-tengah wilayah Kabupatén Pangandaran anu diwengku ku 10 kacamatan.

Panalungtikan ngeunaan toponimi hiji tempat kawilang loba. Contona nyaéta panalungtikan nu judulna “Toponimi Wilayah Darangdan Kabupatén Purwakarta Dumasar Aspék Mitologi pikeun Bahan Ajar Ngaregepkeun Dongéng

di Kelas XII SMA” ku Fahmi Adi Nugraha (2008, 2012), “Toponimi Kampung di Kacamatan Banjar Kota Banjar Pikeun Bahan Pangajaran Maca Déskripsi di Kelas IX SMP” ku Muhammad Malik Abdul Aziz (2013, 2017), “Sistem Méré Ngaran Tempat (Toponimi) di Kota Sukabumi” ku Agung Priyaguna (2004,2008), “Adegan Kecap Dina Toponimi Kampung di Kacamatan Cihurip Kabupatén Garut pikeun Bahan Pangajaran Basa Sunda di SMP” ku Susi Sunarti (2002,2006), jeung “Ngaran-ngaran Patempatan (Toponimi) di Kacamatan Cileunyi Kabupatén Bandung pikeun Bahan Pangajaran Ngadongéng di SMA” ku Sigit Mugnhi Prasetya (2008, 2012), jrrd. Nilik kana panalungtikan anu geus ditataan di luhur, panalungtikan ngeunaan toponimi di Kacamatan Parigi Kabupatén Pangandaran can kungsi aya anu nalungtik.

Kiwari masih kénéh loba masarakat (umumna) jeung mahasiswa (hususna) anu teu apal kana asal muasal ngaran daerahna séwang-séwangan. Ieu hal dibuktikeun ku hasil observasi anu dilakukeun ku panalungtik. Tina hasil observasi, katitén 42,3 % tina 26 réspondén teu apal kana asal muasal ngaran daerahna séwang-séwangan (hasil terlampir). Ku sabab kitu ngaliwatan ieu panalungtikan dipiharep masarakat hususna masarakat Kacamatan Parigi Kabupatén Pangandaran apal kana asal muasal ngaran daerahna séwang-séwangan ogé bisa nambahana data sajarah pikeun arsip nagara. Lian ti éta, ieu panalungtikan ogé dipiharep bisa jadi pangrojong kana atikan di sakola nya éta bisa dijadikeun bahan pangajaran Dongéng di Kelas VII SMP.

Dumasar kana pedaran di luhur panalungtik ngarasa perlu ngayakeun panalungtikan kalayan judul ngeunaan “Toponimi dumasar Carita Rahayat di Kacamatan Parigi Kabupatén Pangandaran pikeun Bahan Pangajaran Dongéng di Kelas VII SMP”.

1.2 Watesan jeung Rumusan Masalah

Dumasar kana kasang tukang, sangkan ieu panalungtikan téh ambahanana teu lega teuing ieu panalungtikan boga watesan jeung rumusan masalah.

1.2.1 Watesan Masalah

Dumasar kana kasang tukang panalungtikan, aya sababaraha hal anu bisa diidentifikasi pikeun ditalungtik, nyaéta anu patali jeung ngaran-ngaran tempat anu aya di Kacamatan Parigi Kabupaten Pangandaran. Ngaran-ngaran tempat anu rék ditalungtik téh dipuseurkeun di sapuluh désa, nyaéta désa Bojong, désa Cintaratu, désa Selasari, désa Cintakarya, désa Parakanmanggu, désa Parigi, désa Karangjaladri, désa Karangbenda, désa Ciliang, jeung désa Cibenda. Salian ti éta, ieu panalungtikan ogé bakal leuwih museur kana kumaha pola masarakat méré ngaran patempatan, tuluy larapanana pikeun bahan pangajaran dongéng di kelas VII SMP.

1.2.2. Rumusan Masalah

Dumasar kana watesan masalah di luhur, tuluy dirumuskeun jadi sababaraha pertanyaan panalungtikan ieu di handap.

- a. Kumaha carita rahayat anu jadi kasang tukang méré ngaran patempatan di Kacamatan Parigi Kabupatén Pangandaran?
- b. Kumaha pola anu dipaké dina méré ngaran-ngaran patempatan nu aya di Kacamatan Parigi Kabupatén Pangandaran?
- c. Kumaha hasil ulikan ngeunaan ngaran-ngaran patempatan anu aya di Kacamatan Parigi Kabupatén Pangandaran anu disusun jadi bahan pangajaran Dongéng di Kelas VII SMP?

1.3 Tujuan Panalungtikan

Dumasar kana hal anu geus dipedar dina kasang tukang, idéntifikasi masalah jeung rumusan masalah, ieu panalungtikan boga dua tujuan nyaéta, tujuan umum jeung tujuan husus.

1.3.1 Tujuan Umum

Luyu jeung kasang tukang sarta rumusan masalah, ieu panalungtikan boga tujuan umum pikeun mikaweruh, ngadata (inventarisir), jeung medar carita rahayat ngeunaan ngaran-ngaran patempatan di Kacamatan Parigi Kabupatén

Pangandaran anu satuluyna dijadikeun bahan pangajaran dongéng di kelas VII SMP.

1.3.2 Tujuan Husus

Ieu panalungtikan boga tujuan pikeun ngadeskripsikeun ngeunaan ieu di handap:

- a. carita rahayat anu jadi kasang tukang méré ngaran patempatan di Kacamatan Parigi Kabupatén Pangandaran;
- b. pola anu dipaké dina sistem méré ngaran désa nu aya di Kacamatan Parigi Kabupatén Pangandaran;
- c. hasil ulikan ngeunaan ngaran-ngaran désa nu aya Kacamatan Parigi Kabupatén Pangandaran anu disusun jadi bahan pangajaran Dongéng di Kelas VII SMP.

1.4 Mangpaat Panalungtikan

Lian ti ngabogaan tujuan panalungtikan, ieu panalungtikan ogé boga mangpaat panalungtikan. Mangpaat dina ieu panalungtikan nyaéta mangpaat tioritis, mangpaat praktis, mangpaat isu sosial, jeung mangpaat kawijakan.

1.4.1 Mangpaat Tioritis

Ieu panalungtikan boga mangpaat tioritis, nyaéta pikeun nambahana pangaweruh ngeunaan asal muasal ngaran patempatan anu satuluyna bisa dijadikeun alternatif bahan pangajaran dongéng di SMP.

1.4.2 Mangpaat Praktis

Sacara praktis, ieu panalungtikan dipiharep boga mangpaat pikeun sababaraha pihak, nyaéta:

- a. panalungtik, ieu panalungtikan bisa nambahana pangaweruh ngeunaan toponimi dumasar carita rahayat anu aya di Kacamatan Parigi Kabupatén Pangandaran;
- b. masarakat, ieu panalungtikan bisa ngawanohkeun sarta ngeuyeuban pangaweruh ngeunaan asal muasal ngaran daerahna;
- c. guru, ieu panalungtikan bisa dijadikeun alternatif bahan pangajaran dongéng di kelas VII SMP;

- d. siswa, ieu panalungtikan bisa nambahana pangaweruh siswa kana rupa-rupa dongéng atawa carita rahayat anu aya di daerahna;
- e. mahasiswa, ieu panalungtikan bisa dijadikeun dadasar pikeun panalungtikan saterusna.

1.4.3 Mangpaat Isu Sosial

Ieu panalungtikan dipiharep bisa jadi informasi jeung gambaran ngeunaan kumaha kasang tukang carita ngaran-ngaran tempat anu aya di Kacamatan Parigi Kabupaten Pangandaran sacara jelas, sarta dipiharep bisa jadi motivasi pikeun saha waé anu hayang apal kana sasakala ngaran tempat anu aya di Kacamatan Parigi Kabupaten Pangandaran.

1.4.4 Mangpaat Kawijakan

Toponimi ngeunaan hiji tempat atawa wilayah mangrupa salah sahiji kabehungharan budaya anu tepi ka kiwari masih aya, malihan geus jadi hiji warisan budaya nu kudu dipertahankeun. Ieu panalungtikan dipiharep bisa ngaronjatkeun kahayang katut karetek masarakat sangkan bisa mikanyaho kana sistem méré ngaran hiji tempat atawa wilayah.

1.4 Sistematika Skripsi

Sistematika penulisan dina ieu skripsi ngawengku lima bab, nyaéta:

1. Judul
2. Lembar Persetujuan/ Pengesahan Pembimbing
3. Abstrak
4. Pangjajap
5. Daptar Eusi
6. Daptar Tabél
7. Daptar Lampiran
8. BAB I BUBUKA
 - 1.1 Kasang Tukang Masalah
 - 1.2 Watesan jeung Rumusan Masalah
 - 1.3 Tujuan Panalungtikan

- 1.4 Mangpaat Panalungtikan
- 1.5 Wangenan Operasional
9. BAB II LANDASAN TÈORI
10. BAB III MÈTODE PANALUNGTIKAN
 - 3.1 Métode Panalungtikan
 - 3.2 Desain Panalungtikan
 - 3.3 Sétting Panalungtikan
 - 3.4 Data jeung Sumber Data Panalungtikan
 - 3.5 Téhnik Ngumpulkeun Data
 - 3.6. Instrumén Panalungtikan
 - 3.7 Téhnik Ngolah Data
11. BAB IV HASIL PANALUNGTIKAN
12. BAB V KACINDEKAN JEUNG SARAN
13. DAPTAR PUSTAKA